

Dušan Popović

A JUGOSZLÁV KOMMUNISTA SZÖVETSÉG TIZEDIK KONGRESSZUSA*

Pártunk harcában és fejlődésében minden eddigi kongresszus jelentős esemény volt. A háború utáni kongresszusok nagy hatással voltak népeink föderatív közösségének életére. A X. Kongresszus megtartásának időpontját tekintve, nemzetközi visszhangja és országunk fejlődésére való hatása alapján kiemelkedő helyet foglal el. „Pártunk történelmében ez volt a leghatékonyabb kongresszus” — mondta Tito elvtárs.

A JKSZ X. Kongresszusának jelentősége a jugoszláviai kommunisták egységének határozott kinyilvánításában mutatkozott meg. Ez az egység világosan meghatározott irányvonalon alapszik, azon, hogy tovább erősítjük a szocialista öngazgatást, azon, hogy még szorosabban összefűzzük soknemzetiségű közösségünket és azon, hogy növeljük el nem kötelezett politikánk tekintélyét. Ezzel az irányvonallal véget vetettünk megannyi dilemának és megteremtettük a feltételeket arra, hogy a Jugoszláv Kommunista Szövetség programcéljainak a gyorsabb megvalósítására összpontosíthassuk minden erőnket.

A gyors anyagi és társadalmi fejlődés megteremtette a szocialista öngazgatási viszonyok fejlődésének feltételeit. A IX. és X. kongresszus között azonban felütötték fejüket azok az öngazgatásellenes törekvések és jelenségek, amelyek a szocializmus építésének abban a szakaszában jelentkeznek, amelyben ez a társadalmi rend még nem teremtette meg saját anyagi és társadalmi alapját. A Kommunista Szövetség felismerte ugyan ellenségeit és megindította ellenük a harcot, azonban sokáig nem volt egységes ebben a harcban, ami ez esetben a frakciózáshoz, a nacionalizmus és a technobürokratizmus erősödéséhez vezetett. Ezek az erők úgy hatalmasodtak el, hogy a dolgozótól elidegenítették az eszközöket,

* Az írást a SAVREMENOST 1974. július—augusztusi számából vettük át.

a társadalmi újratermelés eszközeivel és funkcióival való rendelkezés jogát.

Az ezekkel a fogyatékoságokkal való leszámolásnak, és a Jugoszláv Kommunista Szövetség cselekvőkészsége és egysége fokozódásának döntő pillanata a JKSZ Elnökségének 1971. decemberében megtartott 21. ülésével következett be. Ezzel az üléssel minden köztársaságban és tartományban átfogó harc kezdődött Tito elvtárs forradalmi irányvonalának érvényesítéséért. Az összeütközés középpontjában a szocializmus kulcskérdései voltak, a munkásosztály közvetlen és történelmi érdekei, a jugoszláviai nemzetek és nemzetiségek közössége fennmaradásának és jövőjének a kérdései. Ezekben az eseményekben a Jugoszláv Kommunista Szövetség mozgósította a legszélesebb társadalmi rétegeket, erős támaszra talált a munkásosztályban, amely a munka felszabadításáért folytatott harc legszámottevőbb résztvevője. A JKSZ ezáltal ismételten bebizonyította élgárda szerepét a szocialista öngazgatás fejlesztésében.

A JKSZ Elnöksége 21. ülésének alapvető elhatározásait a JKSZ II. Választmányi Értekezletének akcióprogramja fejlesztette tovább 1972 januárjában. Ez azt jelentette, hogy a párt határozottan a munkásosztály felé fordult, és ez az elhatározás a közvetlen együvé tartozás újabb szervezési formáit alakította ki a Jugoszláv Kommunista Szövetség és a munkásosztály viszonyában. A kommunista munkások aktívainak megalkotása, és azok a politikai akciók, amelyeket a JKSZ II. Választmányi Értekezlete után vezettünk, azt eredményezték, hogy a munkások egymás után tértek vissza a pártba, javult a Kommunista Szövetség szociális összetétele, a dolgozók legszélesebb rétegei indultak a frakciózók, a nacionalisták és a liberalista erők elleni harcba.

1972 szeptemberében Tito elnök és a JKSZ Elnöksége Végrehajtó Irodájának levele a forradalmi irányvonal érvényesítéséért indított harc jobb megszervezésére, nagyobb következetességre és a hatékonyság növelésére serkentett bennünket.

A JKSZ X. kongresszusának tényleges előkészületei valójában a JKSZ Elnökségének 21. ülésével kezdődtek.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség nem folytathatott volna olyan sikeres harcot a liberális erők, a nacionalisták, és a frakciózók ellen, ha a kongresszus előtti időszakban nem határozza meg a JKSZ programjának az érvényesítéséért folyó küzdelem közvetlen céljait. Az eszmei-politikai akciónak ezt a konkrét programját tartalmazza a JSZSZK Alkotmánya és a JKSZ X. kongresszusának álláspontjait és határozatait előkészítő Platform.

Ezek azok az eszmei-politikai keretek, amelyekben a köztársaságok és tartományok Kommunista Szövetségei küzdöttek a forradalmi irányvonalon alapuló egység megteremtéséért. Ennek a harcnak a jelentős szaka-

szait képezik a köztársasági kongresszusok és a tartományi tisztújító értekezletek. A X. kongresszus Tito elvtárs forradalmi irányvonalának a történelmi győzelme volt, erőteljesen megmozgatott minden haladó erőt, abban az irányban, hogy a Jugoszláv Kommunista Szövetség vezetésével kitartóan küzdjön a szocialista öngazgatás további fejlesztéséért és hazánk el nem kötelezett politikája tekintélyének növeléséért.

Vajdaság Kommunista Szövetsége szintén hozzájárult Tito elvtárs forradalmi irányvonalának győzelméhez és a Jugoszláv Kommunista Szövetség egységének erősítéséhez. A Vajdasági Kommunista Szövetségen belüli frakciózás elleni harcban, a Jugoszláv Kommunista Szövetség, valamint a Szerb Kommunista Szövetség egységének fokozásáért folytatott küzdelemben különösen jelentős a Vajdasági Kommunista Szövetség Tartományi Bizottságának 1973. január 25-én megtartott 52. ülése és az 1973. júniusában megtartott 56. ülése. Vajdaság Kommunista Szövetsége a Tito elvtárs irányvonalán alapuló szilárd egységbe tömörülve haladt a JKSZ X. kongresszusa felé, ma pedig széles körű tevékenységet fejt ki a kongresszusi álláspontok és határozatok minél alaposabb és következetesebb végrehajtása érdekében.

Tito elvtárs a kongresszuson mondott beszámolójában hangsúlyozta, hogy egyik legnagyobb sikerünk a munkásosztály létszámának gyors növekedése és szerepének erősödése a társadalmi élet minden területén. A társadalmi szektorban 4 millió 300 000 ember dolgozik, vagyis a munkaképes lakosság fele itt keresi meg kenyerét. Gyökeresen megváltozott a foglalkoztatottak képzettségi összetétele. A foglalkoztatottak több mint 60 százalékanak középiskolai, főiskolai vagy egyetemi végzettsége, szakképzett vagy magasan szakképzett dolgozói minősítése van.

Az 1970. évre vonatkozó adatok szerint a társadalmi szektorban foglalkoztatott 3 millió 854 000 dolgozó közül 2 millió 659 000, azaz 69 százaléka szakképzettséggel rendelkező termelőmunkás. Ezek közül a legtöbben (2 507 000) a gazdaságban dolgoznak, ez a gazdaság társadalmi szektorában foglalkoztatottak 79,5 százaléka. Ez az adat egyben azt is jelenti, hogy a gazdaság társadalmi szektorában foglalkoztatottak negyötöde minden mérce szerint a munkásosztályhoz tartozik. Ha azt vesszük figyelembe, hogy az össztermelés több mint 80 százalékat a gazdaság társadalmi szektora állítja elő, akkor meggyőződhetünk róla, hogy a munkásosztály a társadalmi termelés alapvető hordozója és a társadalmi jövedelem legjelentősebb megteremtője. Munkásosztályunk nemcsak számbelileg erős, hanem összetételében és politikai felkészültségében is. Ezek a tényezők rendkívül fontosak ahhoz, hogy helyesen értelmezzük a társadalmi-politikai rendszer alkotmányos változásait.

„Az új Alkotmánnyal gyökeres változásokat hajtottunk végre politikai rendszerünkben” — mondta Tito elvtárs kongresszusi beszámolójában.

„Ezeknek a változások az az értelme, hogy általuk biztosítsuk a munkásosztály és általában a dolgozó emberek döntő befolyását a hatalom gyakorlásában, a társadalmi ügyek intézésében, valamint, hogy az egyenrangúság és szolidaritás elve alapján tovább tökéletesítsük a nemzetek és nemzetiségek közötti viszonyokat, és hogy tovább fokozzuk a köztársaságok és autonóm tartományok felelősségérzetét saját fejlődésükért, a közös fellendülésért. Az öngazgatás ezzel a társadalmi-gazdasági és politikai viszonyok átfogó rendszerévé válik. A szocialista öngazgatási demokrácia a proletariátus diktatúrájának sajátos formájaként érvényesül. Ebben nyilvánul meg szocialista forradalmunk fejlődésének folytonossága, amely 1941-ben az első népfelzabarádító bizottságoknak, mint az új néphatalom demokratikus öngazgatási formáinak a megalapításával kezdődött.”

Legfontosabb kötelezettségünk, a JK SZ X. kongresszusa álláspontjainak és határozatainak a megvalósításában, a JSZSZK Alkotmányának érvényesítése. Ebből erednek a JK SZ és a többi társadalmi-politikai szervezet összes feladatai életünk és tevékenységünk minden területén.

A JSZSZK Alkotmányának érvényesítése egyúttal a JK SZ programjában lefektetett célok megvalósításáért folyó harc is.

A JK SZ X. kongresszusa külön akciójellegű határozatot fogadott el a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek a JSZSZK Alkotmánya érvényesítésével kapcsolatos időszerű eszmei-politikai feladatairól.

A JK SZ Központi Bizottsága Elnökségének Végrehajtó Bizottsága akciót kezdeményezett, hogy a központi, tartományi és községi pártbizottságok keretében a JSZSZK Alkotmányának érvényesítésével megbízott testületet alapítsanak, amelyben helyet kapnak a társadalmi-politikai szervezetek, a képviselő-testületek és végrehajtó szerveik, a kamarák és más testületek képviselői, akiknek az lesz a feladatuk, hogy serkentsék, figyelemmel kísérik és irányítsák a JSZSZK Alkotmányának érvényesítését. Hasonló egyeztető bizottság alakul a JK SZ Központi Bizottsága Elnökségének Végrehajtó Bizottsága keretében is. Ezeknek a bizottságoknak az új alkotmányok érvényesítésére törekvő, akcióképes, operatív testületként kell működniük.

A politikai rendszer legjelentősebb változása a küldöttrendszer bevezetése a társadalmi döntéshozatal minden területén, vagyis olyan rendszernek a meghonosítása, amely lehetővé teszi, hogy a munkásosztály, illetve a dolgozók közvetlenül részt vegyenek a társadalmi ügyek intézésében. Az elmúlt képviselőházi választásokban több mint százezer küldöttséget, azaz kb. egymillió küldöttet választottunk meg. Ezek közül a társult munka alapszervezeteiben 37 ezer küldöttséget, azaz kb. 390 ezer küldöttet választottunk meg, ezeknek majd kétharmada közvetlen termelő. Most az a kötelességünk, hogy érvényesítsük a küldöttrendszer lé-

nyegét: hogy a társult dolgozók minél közvetlenebbül hozzák meg és hajtsák végre a társadalmi határozatokat, hogy egyesítsük az igazgatás és a munka funkcióit, hogy minden szinten, a társult munka alapszervezetektől kezdve a szövetségi központokig jól működjön a küldöttrendszer. Arra van szükség, hogy kifejezésre jusson a dolgozók közvetlen érdekeltsége a jövedelemszerzés és a piaci gazdálkodás iránt, és arra, hogy ez az érdekeltség az osztályjellegű, távlati politika átfogó és szerves részévé váljon. „A küldöttrendszer révén, főleg akkor, amikor még nem eléggé fejlett, a különféle részérdekek, lokalista és önző törekvések is kifejezésre juthatnak, és ezek a szocializmus fejlesztése szempontjából éppen olyan károsak, mint a közös érdekek bürokrata-adminisztratív meghatározása” — figyelmeztetett Tito elvtárs a kongresszuson. „Sőt, mi több, azzal is számolnunk kell, hogy az antiszocialista bürokrata-technokrata és álliberális erők megpróbálnak visszaélni a küldöttrendszer adta lehetőségekkel, még hozzá oly módon, hogy az egyes öngazgatási szervezetekben, vagy közösségekben demagóg fellépésükkel saját céljaik elérésére használják ki a dolgozók egyéni érdekeit.” Ezért a Szocialista Szövetség és a Szakszervezeti Szövetség egyik legfontosabb feladata a küldöttrendszer megszilárdítása. A Szakszervezet külön feladata, hogy tagságát a társult munka alapszervezetek küldöttségeiben és a társadalmi-politikai tanácsok munkájában való tevékenyebb részvételre serkentse, hogy öngazgatási megegyezések és társadalmi megállapodások által tevékenyen részt vegyen a társult munkában jelentkező összeütközések és vitás kérdések rendezésében.

Az egyik alapvető feladatunk az, hogy küzdjünk a társult munka alapszervezeteken belüli olyan viszonyok megteremtéséért, amelyek lehetővé teszik, hogy megvalósuljon az az alkotmányos elv, amely szerint a dolgozó elidegeníthetetlen joga a munkafeltételekkel és eszközökkel, valamint a munka eredményével való rendelkezés joga, és hogy a társult munka alapszervezete legyen az a központ, ahonnan a munkásosztály és a társult munka döntő befolyást gyakorol, a társadalmi viszonyokra. A társult munka alapszervezetek létrehozása után, most az a feladat vár ránk, hogy megszüntessük az e téren észlelt negatív jelenségeket, amilyen például a társult munka alapszervezetek megalapításához való formális-jogi viszonyulás, vagy társult munka alapszervezetek túlméretezett átszervezése, ahol a dolgozók a jelenlegi körülmények mellett képtelenek megvalósítani alkotmányadta funkcióikat. Meg kell tovább akadályoznunk, hogy kisajátítsák a társult munka alapszervezetek jogait az összetett társult munka szervezetekben és a társulás más formáiban stb. Az ilyen jelenségek alapján véve a szervezkedés technobürokrata és monopolisztikus elképzeléseit, a vállalkozó-tulajdonosi szellemet tükrözik. Annak alapján, hogy a társult munka alapszervezetekben megteremtett

társadalmi eszközök és jövedelem egyben a teljes társadalmi munka eredménye is, a társult munka alapszervezetek döntéshozatalában résztvevő dolgozó egyúttal a többi társult munka alapszervezet dolgozóinak és egész társadalmunknak tartozik felelősséggel döntéseikért. Ezért az öngazgatási termelési viszonyok lényegének az érvényesítéséért folyó küzdelem rendkívül szövevényes és megnövekedett kötelezettségeket ró a Kommunista Szövetség szervezeteire.

Az elmondottak ismeretében a legfontosabbnak a munkatöbbletről való döntést tartjuk, a dolgozónak azt a jogát, hogy a társult munka alapszervezetben döntsön az összjövedelemről, és hogy a bővített újtermelés hordozója legyen. Azonban még mindig nem alakult ki a kellő egyensúly a termelés, valamint a kül- és belkereskedelmi vállalatok, bankok, biztosító intézetek, különféle érdekközösségek és társadalmi-politikai közösségek között. Abban a küzdelemben, hogy a munkatöbbletet ne idegeníthessék el a dolgozóktól, hanem az képezze hatalmának alapját, a legerélyesebben le kell törnünk a gazdasági hatalom önállósult központjainak a fenntartására irányuló törekvéseket, és azt kell elérnünk, hogy megszüntessük az ún. állami tőkét és az eszközök elidegenítésének más formáit, és hogy ezeket az eszközöket az öngazgatási alapon társult munka intézményeinek a hatáskörébe tegyük át. Ezzel párhuzamosan felmerül az eszközök felhalmozódásának kérdése, tudva azt, hogy az eszközök koncentrációja egyébként is szükséges. Az akkumulációs eszközöket azokban a társult munka alapszervezetekben is fel lehet használni, ahol előállították őket, de ez nem okvetlenül fontos, az eszközök koncentrációját minden esetre a társult munka alapszervezeténél kell kezdeni, az eszközöket a társult munka alapszervezeteknek kell társítaniuk, de nem szabad kivonni őket a társult munka befolyása alól. A bankoknak és más intézményeknek a társult munkát kell szolgálniuk, nem engedhető meg többé, hogy a társult munkán kívül halmozzák fel az eszközöket és teljesen önkényesen rendelkezzenek velük.

Az öngazgatási viszonyok következetes fejlesztésével és a dolgozók társadalmi-gazdasági helyzetének megszilárdításával kellő alapokat teremtünk a nemzetek és nemzetiségek közötti egyenrangúság további fejlesztésére és gazdagítására, a köztársaságok és tartományok teljes egyenrangúságának kiépítésére, Jugoszlávia nemzetei és nemzetiségei testvériségének-egységének további megszilárdítására. Tito elvtárs kongresszusi beszámolójában rendkívül világosan meghatározta a nemzeti és az osztályérdek viszonyát: „Amint szocialista, öngazgatási viszonyainkban a munkásosztály kiharcolja azt, hogy a nemzet uralkodó osztályává váljon, osztályérdekei azonosulnak a nemzet érdekeivel, ugyanakkor a nemzet érdekei a munkásosztály érdekeit fejezik ki. Éppen ezért helyezük mi a nemzetek egymás közötti viszonyait öngazgatási alapokra, vagyis olyan

alapokra, amelyek a munkásosztályon belüli viszonyokat is meghatározzák.”

A nemzetek egymás közötti viszonyával, főleg a nemzeti kisebbségekhez, illetve a nemzetiségekhez való viszonyulással kapcsolatos álláspontok elmélyítése érdekében Tito elvtárs síkraszállt teljes egyenrangúságukért, nemzeti létük kiteljesüléséért, szembeszegült a beolvasztási politika ellen, hangsúlyozta a helyes irányvétel fontosságát nemzeteink és nemzetiségeink testvériségének és egységének elmélyítésében, és kiemelte a nemzeti kisebbségeknek azt a szerepét, amelyet a szomszédos országokkal való közeledés és együttműködés bővítésében töltenek be. „Ezektől az elvektől vezérelve, gyakorlatunk kellő feltételeket teremt arra, hogy a történelem lomtárába dobjuk a nemzetek egymás közötti viszonyának az erőszakos megoldására, az országhatárok ilyen célú „kiigazítására” irányuló háborús eszközöket. Az ilyen eszközök igénybevétele helyett ez a gyakorlat arra teremt feltételeket, hogy a nemzetek közötti viszonyokat az emberek a társadalomban és a termelésben elfoglalt helyzete tényleges megváltoztatásával, a munka felszabadításával és az emberek közötti egyenrangúság megteremtésével rendezzük.”

A szocialista forradalom megváltoztatta az országot és gyorsan növelte anyagi gazdagságát.

A társadalmi tulajdonban levő termelőeszközökkel állítjuk elő a társadalmi össztermék több mint 82 százalékát, ennek a termelésnek a reális értéke ötször több mint 25 évvel ezelőtt volt. Valamivel kevesebb, mint egy hónap alatt az ipar ma többet termel, mint 1939-ben. A szocialista öngazgatás rendszerének bevezetése óta, vagyis az elmúlt két évtizedben, a társadalmi termék átlagosan évi 7,7 százalékos növekedést ért el. Az elmúlt húsz év alatt két és félszeresére nőtt a foglalkoztatottság. Majd 3 millió új munkahelyet nyitottunk. A mezőgazdasági termelés megkétszereződött, ha pedig a mezőgazdasági termeléssel foglalkozók számát vesszük figyelembe, akkor megháromszorozódott; a megművelhető földterületek 15 százalékán a társadalmi szektor a piaci feleslegnek majdnem felét, a kooperációval együtt pedig kétharmadát állítja elő. A nem mezőgazdasággal foglalkozó lakosság száma majd nyolc millióval növekedett, a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság száma pedig kb. három millióval csökkent. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság részvétele az összlakosság összetételében 1953-ban 67 százalék volt, 1971-ben 38 százalékra csökkent. A városi jellegű településeken közel 5 millióval több ember él ma, mint 25 évvel ezelőtt. Kb. 30 ezer km új közutat és vasutat építettünk, vagy korszerűsítettünk. 1939-hez képest a kereskedelmi hajóflotta kapacitása négyszeresére bővült. A külkereskedelmi áruforgalom tizenötöszer nagyobb, a társadalmi termékben 25 százalékkal vesz részt. 1972-ben az ipari termékek kivitele eléri az összkivitel 85 száza-

lékát. Az egy főre jutó áramfogyasztás 1939-hez képest hetvenötször több lett. Jugoszlávia a vezető idegenforgalmi országok között van Európában. Az értelmiségi dolgozók száma hétszeresére növekedett. Jugoszlávia köztársaságaiban és tartományaiban 10 egyetemi központ működik, napjainkban csak Kosovo tartományban több egyetemi hallgató van, mint a háború előtt egész Jugoszláviában. „Sikereink jelentőségét növeli az a tény, hogy komolyabb belső megrázkódtatások nélkül értük el őket. Ez rendszerünk helyességéről és életképességéről, a szocializmus építésére választott utunk igazoltságáról tanúskodik” — mondta Tito elvtárs kongresszusi beszámolójában.

Tito elvtárs beszámolója és a kongresszusi határozatok hangsúlyozzák, hogy az elkövetkező időszak egyik legfontosabb feladata a termelés és a munkatermelékenység gyorsabb növelése. Mivel a kongresszusig nem készítettünk távlati fejlesztési terveket, a küldöttek, követelték, hogy mielőbb készítsék el őket. A Jugoszláv Kommunista Szövetség most minden politikai tényezőt mozgósít, hogy mielőbb egységesítsék elképzeléseiket Jugoszlávia anyagi termelő erőinek távlati fejlesztéséről.

A JSZSZK Alkotmánya meghatározza a társult munka szerepét a megegyezés és megállapodás folyamatában, továbbá a köztársaságok és tartományok helyét és felelősségét saját közösségük és az egész jugoszláviai közösség fejlesztésében; a tudományos intézményekben és közigazgatási szervekben jelentős munkát végeznek az 1976-tól 1980-ig terjedő időszak fejlesztési terveinek a kialakításán. Ezt a munkát most kell elvégeznünk, amikor a világgazdaság áramlataiban nagy megrázkódtatások, és az ezzel járó szociális forrongások észlelhetők: olyan válság közepette kell elkészítenünk terveinket, amikor a világgazdaság árucsereforgalmának összetételében és értékrendszerében jelentős változások mennek végbe. Ez megköveteli, hogy a világgazdaság áramlataival összhangban elsődleges szükségletnek tekintsük az energia, az élelem és a nyersanyag termelést. Ezt olyan feltételek közepette kell elérnünk, amikor a lelassult mezőgazdasági fejlődésnek, az elégtelen energia és nyersanyag termelésnek vagyunk tanúi, amikor világszerte fokozódik az infláció, amelytől a mi országunk sem mentes, és amikor termelési és fogyasztási, valamint kiviteli és behozatali mérlegünkben negatív áramlatok érvényesülnek.

A távlati fejlesztési terv elképzelései kellő feltételeket teremtenek majd ahhoz, hogy gazdaságpolitikánkban ne csupán ideiglenesen és prakticista módon próbáljuk rendezni a gazdaság megszilárdításának kérdéseit. Erről a kérdéscsoportról egyébként a kongresszus külön határozatban foglalt állást.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség csak úgy végezheti el két alapvető feladatát (a JSZSZK Alkotmányának érvényesítését és a gazdaság távlati fejlesztési tervének kialakítását), ha mozgósítja minden alkotóképességét,

és ha minden köztársaságban és tartományban tevékeny részvételre készíti a dolgozók legszélesebb tömegeit. Ebből adódik az a szükséglet, hogy a Szocialista Szövetségnek és a Szakszervezetnek is tevékenyen ki kell vennie részét a munkában, a JKSZ X. kongresszusa határozatainak a végrehajtása érdekében szoros együttműködést kell teremteniük a képviselőházakkal. A Szakszervezet és az Ifjúsági Szövetség tevékenységének fellendüléséhez nagymértékben hozzájárul majd a két szervezet soronkövetkező kongresszusa.

Az általános honvédelem, a közbiztonság és az önvédelem fejlesztése terén szintén jelentős és felelősségteljes feladatok várnak ránk az elkövetkező időszakban. Erről a kongresszus külön határozatot hozott.

A kongresszus más akciójellegű határozatokat is elfogadott, a Jugoszláv Kommunista Szövetség feladatairól a mezőgazdaság szocialista öngazgatási megszervezésében és fejlesztésében, a szociálpolitikában, a foglalkoztatásban, a lakáspolitikában, a nevelés és oktatás szocialista, öngazgatási átszervezésében, a kultúrában és a tudomány fejlesztésében. Mindegyik határozat felsorolja a problémákat és világosan meghatározza a feladatokat. Ezek alapján azonnal hozzá kell látni a határozatokban lefektetett célok megvalósítására irányuló akcióprogramok elkészítéséhez.

A JKSZ X. kongresszusa nemzetközi viszonylatban is rendkívül nagy jelentőségű.

Beszámolójában Tito elvtárs elemezte a nemzetközi életben végbemenő változásoknak és Jugoszlávia külpolitikájának a lényegét. Külön figyelmet szentel a második világháború népfelszabadító jellegének és azoknak a pozitív hatásoknak, amelyeket a nemzetközi viszonyok alakulására gyakorolt. Az időszerű nemzetközi áramlatokból kiindulva, részletesen elemzi az el nem kötelezett és a fejlődésben levő országok szerepét, a világméretű el nem kötelezettségi mozgalom politikáját. A beszámolónak ez a része világszerte nagy érdeklődést váltott ki. „Az el nem kötelezettség politikája, amely a felszabadulásért folytatott harcból, az imperializmussal és az idegen uralommal szembeni ellenállásból, a népeknek és az országoknak a függetlenségre, egyenjogúságra és a szabad fejlődésre irányuló elmélyült törekvéseiből nőtt ki, egyre fontosabb szerepet játszik a nemzetközi viszonyokban” — mondta Tito elvtárs kongresszusi beszámolójában. Az el nem kötelezettség politikája társadalmi-történelmi lényege szerint imperialista- és egyeduralomellenes, és ezért nem eszköze senkinek, nem is lehet az, és nem is tartaléka bárkinek és bármiféle politikának.

Elnökünk hangsúlyozta a világ szocialista országainak és más szocialista erőinek jelentőségét azokban a nemzetközi áramlatokban, amelyek a nemzetközi viszonyok haladó jellegű változásaira törekszenek. A beszámolóban külön helyet kapott a szocialista országok egymás közötti

viszonya és ennek kihatása a világbékéért folytatott harcra. „A szocialista országok nem erősíthetik pozícióikat a világban, nem szolgálhatják fokozottabban a béke és a szocializmus ügyét, ha egymás közötti kapcsolataikat nem az egyenjogúság, a függetlenség, egymás kölcsönös tiszteletben tartása és a belügyekbe való be nem avatkozás elvére alapozzák”. A szocialista társadalmi viszonyok az egész világon feltartóztathatatlannal terjednek és „alapjában véve téves a szocializmus sajátos formáihoz és a szocializmusba vezető sajátos úthoz való dogmatikus viszonyulás. Az ilyesmi csak kárára lenne ezeknek a folyamatoknak”. A beszámoló hangsúlyozza a függetlenség jelentőségét és annak az elvnek a tiszteletben tartását, hogy kívülről senki se próbáljon beavatkozni a szocialista országok, kommunista és munkáspártok és más haladó erők és mozgalmak egymás között egyenrangú viszonyának és szolidaritásának a kialakításába. „A JKSZ éppen ilyen alapokon fejlesztette szakadatlanul együttműködését a kommunista és munkáspártokkal, valamint a haladó mozgalmakkal, attól az elvtől vezérelve, hogy minden párt és mozgalom teljesen önálló, felelősséggel tartozik munkásosztályának és népének. Mindenkor azt a nézetet vallottuk, hogy az álláspontok közötti különbségeknek, amelyek az egyes pártok és haladó mozgalmak eltérő tevékenységi feltételeinek a megnyilvánulásai, nem kell gátolniuk az együttműködést. Ellenkezőleg, a tényleges egység kialakulása csupán minden párt és mozgalom érdekeinek és nézeteinek tiszteletben tartása mellett lehetséges.”

A beszámoló elemzi a világgazdaság kérdéseit és a nemzetközi gazdasági élet problémáit, valamint azok összefüggéseit az imperializmus ellenes küzdelemmel, az el nem kötelezett országok akcióegysége és szolidaritása fokozásának szükségességével.

Beszámolója e részét a Jugoszláv Kommunista Szövetség elnöke a következő szavakkal fejezi be: „Jugoszlávia ezentúl is az aktív, békés koegzisztencia elvei szerint fejleszti kapcsolatait és együttműködését minden, különösen az el nem kötelezett és szocialista országokkal, valamint minden olyan erővel, amely a békéért, az egyenjogúságért és az általános fejlődésért harcol a világban. A Jugoszláv Kommunista Szövetség ugyan ezen elvek szerint, s következetesen teljesítve internacionalista kötelezettségeit, fejleszti együttműködését a kommunista és munkáspártokkal, minden más haladó és felszabadító mozgalommal.”

A kongresszus általános politikai jellegű határozatokat fogadott el a Jugoszláv Kommunista Szövetség békeharcáról, az egyenrangú nemzetközi viszonyokért és a szocializmusért folytatott küzdelemről, ezenkívül külön határozatot hozott a közel-keleti helyzetről, Vietnamból, Kambodzsaról, Laoszról és Chiléről, továbbá az olasz kormány jegyzékeiben kifejtett hazánk iránti területi igényekről.

Az a tény, hogy a világ hetven országából 95 küldöttség vett részt a X. kongresszuson, annak a törekvésünknek a helytállóságát bizonyítja, hogy a világ minden munkás- és haladó pártjával, mozgalmával széles körű együttműködést alakítsunk ki, függetlenül a felmerülő eszmei és politikai nézetkülönbségeinktől. Ez a részvétel példázza hazánk nagy nemzetközi tekintélyét, a JSZSZK szilárd nemzetközi helyzetét, amely lehetővé teszi nemzetközi kapcsolataink állandó bővülését. (a VIII. kongresszuson 27 ország 40 küldöttsége, a JKSZ IX. kongresszusán pedig 47 ország 66 küldöttsége vett részt.) A megjelentek mellett még 13 párt küldött üdvözlőlevelet a JKSZ X. kongresszusának.

Nemzetközi kötelezettségeink teljesítése, főleg az el nem kötelezett és a fejlődésben levő országokkal való viszonyaink fejlesztése megköveteli, hogy az olyan jelentős nemzetközi viszonyokat, mint a tájékoztatás, a tudományos, kulturális, oktatási és műszaki együttműködés, tartalmasabbá tegyük. Ez az együttműködés egyébként fejlesztési szükségleteink szerves része. Ezért nem szabad szűklátókörűen felfognunk, az állam időszerű politikai szükségletének tartanunk, hanem úgy kell tekintenünk ezekre a viszonyokra, mint a világgal való kapcsolatunk fontos részére, amely hozzájárul nemzetközi helyzetünk megszilárdításához. Ezért ez az együttműködés és viszony nem lehet az operatív politikai testületek rutinmunkája, nem tartozhat a központi adminisztráció hatáskörébe. Ezért ez az együttműködés a köztársaságok és tartományok öngazgatási alapon társított munkáját átfogó fejlesztési politikának lényeges szükséglete.

A deetatizáció, a decentralizálás és ezeknek a tevékenységeknek a társadalmasítása gazdagította és fokozta az efajta nemzetközi együttműködést, növelte a résztvevők számát. A munkaszervezetek, intézmények és különféle egyesületek, köztársaságok és tartományok egyre érdekesebbek ebben az együttműködésben. A korábbi együttműködési rendszert, amely lehetővé tette az ösztönösséget, a széthúzó törekvéseket és a negatív magatartásokat, időközben sikerült megszüntetnünk.

Most az a feladat vár ránk, hogy új alkotmányos rendszerünk szellemében építsük ki a nemzetközi tájékoztatási és kulturális együttműködés rendszerét, munkamódszereit és mechanizmusát. Meg kell teremteni ennek az együttműködésnek a távlati fejlesztési politikáját és az ezen alapuló tartós gyakorlatot, meg kell határozni az együttműködés hordozóinak magatartását, el kell készíteni az együttműködés programjait és szilárd anyagi alapokat kell teremteni azok megvalósítására. Ki kell alakítani továbbá annak a tudatát, hogy országunk számára mennyire jelentős ez az együttműködés, elsősorban az el nem kötelezett és a fejlődésben levő országokkal való kapcsolat.

A külfölddel való tájékoztatási és kulturális együttműködésben gyakran a pillanatnyi és közvetlen érdekek domináltak, fokozódtak az együtt-

működésben való részvétel regionális aránytalanságai, és ami általános politikai irányvonalunkkal ellentétben áll, elhanyagoltuk a kapcsolatokat bővítését az el nem kötelezett és a fejlődésben levő országokkal.

Ezért arra van szükség, hogy a köztársaságok és tartományok illetékes szerveit szakmai-politikai, szervezési és káderezempontból mielőbb felkészítsük a tájékoztatási és kulturális jellegű nemzetközi együttműködés ápolására. Eközben az állam szerepét az együttműködésben nem kell megszüntetni, hanem olyan irányban kell megváltoztatni, hogy tevékenyebb, mozgékonyabb és hatékonyabb legyen, hogy kifejlődjön koordinációs szerepe, s hogy képessé váljon az e téren jelentkező nemzetközi áramlatok és jelenségek folyamatos elemzésére.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség minden vezető testületének, szervezetének és teljes tagságának kötelessége, hogy a társadalmi élet minden területén azonnal konkrét akciókat indítson a kongresszusi álláspontok és határozatok végrehajtására.

A Kommunista Szövetségnek elsősorban az alapszervezetekben kell megkezdenie harcát, ott, ahol a termelési viszonyok szocialista öngazgatási jellegének a kialakításáért folyik a küzdelem. Tito elvtárs ezt is kihangsúlyozta kongresszusi beszámolójában: „Tapasztalataink azt mutatják, hogy a Kommunista Szövetségnek az osztállyal és a néppel való kapcsolata éppen az alapszervezetek, az összes tagok tevékenységének és hatóképes erejének révén volt lehetséges. S fordítva, a pártnak a tömegekre gyakorolt közvetlen hatása olyan mértékben csökkent, amilyenben az alapszervezetek tevékenysége is csökkent.”

A Kommunista Szövetség alapszervezetei kötelesek azonnal megindítani az eszmei-politikai munkát a tevékenységi területükre vonatkozó, akciójellegű határozatok megvalósítására. A határozatok érvényesítésére irányuló tevékenységet azonban nem elég kizárólag az alapszervezetben folytatni, ki kell azt terjeszteni a többi szintre is, főleg a Kommunista Szövetség községi szervezeteire.

A Jugoszláv Kommunista Szövetségnek a szocialista öngazgatás további fejlesztéséért vívott küzdelmére vonatkozó, általános politikai jellegű határozat arra kötelezi a tagságot, a szervezeteket és a vezető testületeket, hogy elkészítsék a kongresszusi álláspontok és feladatok megvalósításának akcióprogramját, amelyben kijelölik a konkrét feladatokat, továbbá azt, hogy pontosan kiknek, milyen határidővel kell végrehajtaniuk a felsorolt feladatokat, valamint azt, hogy hogyan ellenőrzik a feladatok teljesítését.

A kongresszus hangsúlyozta a Kommunista Szövetség kiépítésével és eszmei-politikai tevékenységével kapcsolatos szervezési kérdések fontosságát. Azok az erők, amelyek tevékenységükkel a Kommunista Szövetség társadalmi szerepének gyengítésére törekedtek, és arra, hogy kiszorítsák

arról a pozícióról, amely a szocializmust építő társadalomban megilleti, úgy próbálták elérni céljukat, hogy megkísérelték szétrombolni a Kommunista Szövetség szervezeti felépítését, megpróbálták semlegesíteni az alapszervezetet, mint a Kommunista Szövetség politikájának és gyakorlati tevékenységének alapvető szubjektumát. A kongresszusi előkészületek során sokat elértünk az ilyen törekvések megszüntetésében, fokoztuk az alapszervezetek és az egész tagság tevékenységét, a korábbi gyakorlat következményeivel azonban még mindig számolnunk keli, és ahhoz, hogy hatását végleg megszüntessük, felelősségteljes munkára van szükség.

Ebből adódik az olyan szervezési kérdésekkel kapcsolatos tevékenység jelentősége, amelyeket a JKSZ statútumának a kongresszuson elfogadott kiegészítése és módosítása alapján kell kifejtetni a Kommunista Szövetség alapszervezeteiben és községi szervezeteiben.

Az alapszervezetekben, és részben a községi szervezetekben, még mindig tisztázatlanok az egyes szervezési kérdések, emiatt olykor kétségek merülnek fel a jogokkal és kötelezettségekkel, valamint a tevékenység formáival és módjaival kapcsolatban. A Kommunista Szövetség alapszervezeteinek a társult munka alapszervezeteiben való megalakításával, az ilyen alapszervezetek számának növekedésével, a társult munka összetett szervezeteiben gyakran tisztázatlanok maradnak a Kommunista Szövetségen belüli hatáskör megoszlásának és az egymás iránti viszonyoknak a kérdései. Ehhez hozzá kell tennünk azt is, hogy az alapszervezeti titkárok és titkársági tagok között sok a fiatal, akik gyakran nem rendelkeznek kellő marxista felkészültséggel, tapasztalattal, funkcióik végzésére. Mindez lehetőséget nyújt a technobürokrata erők tevékenységére a társult munka alapszervezetében, ez pedig megnehezíti a szervezetek eszmei-politikai akcióegységének és hatékony tevékenységének megteremtését. Rendkívül fontos az, hogy a szervezettség, a munkamódszerek és formák kérdéseit a Kommunista Szövetség alapszervezeti és községi statutaris határozatainak kiegészítésére és módosítására irányuló tevékenység során tisztázzuk, erre kötelez egyébként a JKSZ statútumának kiegészítése és módosítása is. Feltétlenül fel kell élnünk azt a tevékenységet, amely a kongresszusi határozatok és álláspontok valóra váltása során szervezési szempontból gyorsabban rendezi a Kommunista Szövetség alapszervezeteit. Ez is ahhoz a harchoz tartozik, amit a Jugoszláv Kommunista Szövetség folytat a demokratikus centralizmus elvének érvényesítéséért.

Társadalmunk regionális, szociális és más összetétele lehetővé teszi a különféle egyéni, csoportos, regionális és más érdekek összeütközését. Ezeket a Kommunista Szövetségnek átfogóan és folyamatosan kell kiértékelnie, és közvetlen eszmei-politikai tevékenységével hozzá kell járulnia rendezésükhöz. A Jugoszláv Kommunista Szövetség szervezeteinek és vezetőseinek szükséges önállósága és alkotókészsége az egységes határoza-

tok és álláspontok megvalósulására irányuló megfelelő munkamódszerek és formák kialakításában jut kifejezésre. Ugyanakkor egységesnek kell lennünk az adódó konkrét jelenségekhez és problémákhoz való eszmei-politikai viszonyulásban is. Ilymódon a kongresszusi álláspontok és határozatok gyakorlati valóra váltásának folyamatában a Jugoszláv Kommunista Szövetség a gyakorlatban is megszünteti a szervezet föderalizálására irányuló törekvések maradványait és erősíti a demokratikus centralizmust. A Kommunista Szövetségben olyan munkamódszereket kell kifejlesztenünk, olyan szervezeti felépítést kell megvalósítanunk, amely a kongresszusi feladatok teljesítésére irányuló akció során tovább fokozza a Jugoszláv Kommunista Szövetség egységét. A Jugoszláv Kommunista Szövetségen belüli demokratikus centralizmus elvének konkretizálásában és gyakorlati alkalmazásában fontos feladat hárul a szervezet politikai-végrehajtó szerveire.

A kongresszus külön határozatban rögzítette a Jugoszláv Kommunista Szövetség eszmei, szervezési és káderpolitikai feladatait. A határozat valóra váltásáért folyó harc hozzájárul majd a Kommunista Szövetség cselekvőképességének és hatékonyságának további fokozásához, alkotórészeinek és a teljes szervezetnek további fejlesztéséhez.

Kongresszusi beszámolójában Tito elvtárs hangsúlyozta a Kommunista Szövetségnek azt a kötelezettségét, hogy küzdjön a tájékoztatási eszközök szocialista beállítottságáért, a tájékoztatás oszályjellegéért és a nyilvánosság előtt kimondott szóval járó társadalmi felelősségvállalás érvényesítéséért. „A sajtó, a rádió és a televízió öngazgatási szocialista társadalmunk érdekeinek érvényesítéséért és céljainak eléréséért vívott küzdelemben az eddiginél fokozottabb mértékben legyen a munkásosztály és élgárdája, valamint a többi szervezett szocialista erő fegyvere.”

A beszámoló hangsúlyozza, hogy a sajtóházak pártszervezeteinek fokozottabb mértékben kell vállalniuk a felelősséget a tájékoztatási eszközök eszmei-politikai irányvonalaért.

A Kommunista Szövetségnek a szocialista öngazgatásért folytatott harcával és feladataival foglalkozó általános politikai határozat VIII. fejezete tárgyal a Kommunista Szövetség eszmei-politikai vezető szerepének megvalósulásáról a tájékoztatási eszközökben.

A tájékoztatási eszközöknek két irányban kell tevékenykedniük a JKSZ X. kongresszusa határozatainak valóra váltásában. Egyrészt biztosítaniuk kell a Kommunista Szövetség, a társadalmi-politikai szervezetek, öngazgatási szervezetek és testületek tevékenységének nyilvánosságát, főként ami a kongresszusi határozatok végrehajtását illeti. A munka nyilvánossága hozzájárul majd ahhoz, hogy ennek a nagy és forradalmi akciónak a társadalmi és politikai résztvevői átfogóbb és eredményesebb tevékenységet fejtsenek ki. Másrészt az újságíróknak és szerkesztőségeknek be kell

kapcsolódniuk a kongresszusi kötelezettségek teljesítésébe. Politikánk alkotójellegű magyarázásával, a tájékoztatási eszközöknek hozzá kell járulniuk a Kommunista Szövetség gyakorlati tevékenységének gazdagításához.

Az elkövetkező időszakban ki kell harcolnunk azt, hogy eredményesebb politikai propagandát teremtsünk, olyat, amely elősegíti a JK SZ X. kongresszusa határozatainak és a JSZSZK Alkotmánya rendelkezéseinek végrehajtását. Rendkívül fontos távlati feladatunk a fiatal újságírógárda nevelése. A szocialista öngazgatás és a JSZSZK Alkotmánya szellemében egységes tájékoztatási rendszert kell kiépítenünk.

Ügyszintén harcolnunk kell a marxista publicisztika nagyobb társadalmi szerepének érvényesítéséért, a marxista pozíciókon alapuló szemléletek alkotójellegű harcáért, az új felismerések terjesztéséért. Mindez jelentős mértékben fejleszti forradalmi elméletünket és gyakorlatunkat.

A tájékoztatási eszközök és a publicisztika mozgósításával a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek olyan tudat kialakításáért kell harcolnia, amely a JK SZ X. kongresszusának és a JSZSZK Alkotmányának az alapvető álláspontjait tükrözi. Csak a szabad emberek tudatos tevékenysége változtathatja meg forradalmi módon a termelési viszonyokat, szabadíthatja fel az embert és a munkát. Tito elvtárs kongresszusi beszámolójában elmondta: „Pártunk annál sikeresebben érvényesítette vezető szerepét, minél inkább fejlesztette és a gyakorlatban alkalmazta a marxista elméletet, harcolva egyúttal a polgári és bürokratikus ideológiák összes megnyilvánulásai ellen. Ma is időszerű Leninnek az az ismert gondolata, hogy forradalmi elmélet nélkül nincs eredményes kommunista mozgalom, és hogy e mozgalomban az élgárda szerepét csak az a párt töltheti be, amelyet haladó elmélet vezérel. A marxizmushoz való alkotó viszonyulás a Kommunista Szövetség számára az őt megillető vezető szerep érvényesülésének mércéje. Ez a felismerés gazdag forradalmi tapasztalataink egészéből ered.”

A Jugoszláv Kommunista Szövetség tevékenysége a X. kongresszus után azt bizonyítja, hogy a jugoszláv kommunisták egységesek és határozottan eltökélték, hogy végrehajtják a kongresszus politikáját, határozatait és álláspontjait, elsősorban Tito elvtárs utasításait.

Abban az egységes szándékunkban, hogy Tito elvtársat mondátumkorlátozás nélkül megválasszuk a Jugoszláv Kommunista Szövetség elnökévé egész múltunk tapasztalata, jelenlegi forradalmi eltökéltégünk szilárdsága és szocialista öngazgatási jövőnk víziója, a kommunizmus emberi szabadságára való törekvés nyilvánul meg. A JK SZ X. kongresszusa küldötteinek és a Jugoszláv Kommunista Szövetség egész tagságának Tito elnök iránti korlátlan bizalma kifejezi a jugoszláv közösség minden tagjának azt a szilárd és közös elhatározását, forradalmunkhoz és önmagunkhoz való hűségünket, a forradalom folytonosságát, és Jugoszlávia nem-

zeteinek és nemzetiségeinek azt az eltökéltségét, hogy ingadozások, tévelygések nélkül járják végig a jövőbe vezető sajátos útjukat. Ennek az útnak a tartozéka a munkásosztály döntő szerepe egyre szabadabb szocialista öngazgatási társadalmunkban, népeink egyenrangúsága és egysége, országunk függetlensége és el nem kötelezettsége, az aktív békeharc, az egyenrangúság és szabadság, a szocialista humanizmus elterjedése országunkban és a világ népei között. Mindez Tito gondolatának és akaratának érvényesülése pártunkban, mindez népeink forradalmi alkotó tevékenységének eredménye Jugoszlávia történelmének ebben a legviharosabb és legjelentősebb szakaszában.